

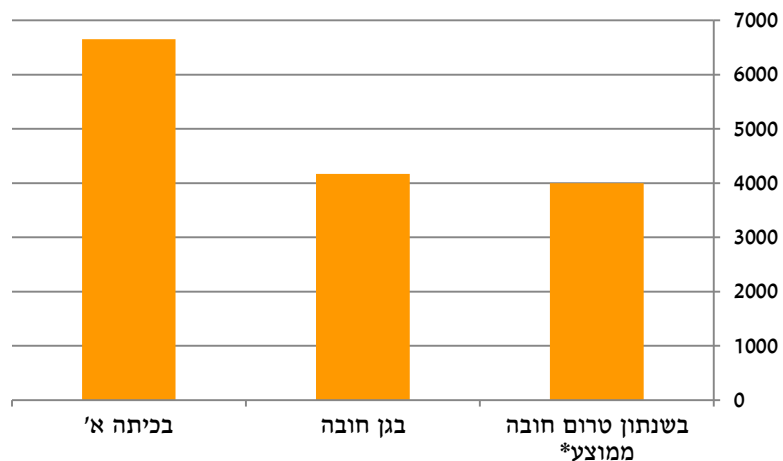

מחסור בגנים בקרב האוכלוסיה הבדואית בנגב

מחקר חדש שערך פורום דו-קיום בנגב מראה כי המדינה אינה דואגת למימושו של חוק חינוך חובה בקרב האוכלוסיה הערבית הבדואית בנגב. ממצאי המחקר, המבוססים על מאגר הנתונים הרשמי של משרד החינוך, מראים כי ביישובים הערבים הבדואים בנגב חוק חינוך חובה ממומש באחוזים גבוהים רק החל מכיתה א'. הסיבה העיקרית לכך היא סירובה של המדינה לפתוח גני ילדים בכפרים הבלתי מוכרים.

כפי שמראים הנתונים בגרף, לכיתה א' נרשמו בשנת הלימודים תשע"ד 6651 ילדים המהווים כ-96% מכלל השנתון¹. לעומת זאת, לגני החובה נרשמו רק 4170 ילדים המהווים כ-60% מכלל השנתון, ולגני הטרם חובה המספקים שירות לילדים בשני שנתוני לידה נרשמו רק 7994 ילדים (כ-3997 בכל שנתון) המהווים כ-58% מכלל הילדים בשנתונים אלה.

מספר הילדים הרשומים לגנים ולכיתות א'
 ביישובים הבדואים בנגב (תשע"ד)

הסיבה להבדלים המשמעותיים באחוזי ההרשמה בין כיתה א' לגילאי הגן נובעת ממדיניות הקמת הגנים של המדינה בכפרים הבלתי מוכרים בנגב. נתוני משרד החינוך מראים כי בעוד שבשבעת היישובים העירוניים הבדואים בנגב וב-11 הכפרים המוכרים הוקמו מרכזים המספקים שירותי חינוך ובהם בתי ספר יסודיים וגני ילדים בכל אחד מהיישובים, הרי שמתוך 35 הכפרים הבלתי מוכרים בנגב, רק ב-6 נפתחו מרכזים המספקים שירותי חינוך. במציאות זו נדרשים תושביהם של רוב הכפרים הבלתי מוכרים לרשום את ילדיהם למרכזי החינוך הממוקמים בעיירה או בכפר המרוחקים מביתם.

* משרד החינוך מדווח על כלל הילדים הנרשמים לגני טרום חובה. מספר זה חולק בשניים מאחר ומדובר בגנים המספקים שירותים לילדים בשני שנתוני לידה.

¹ מספר הילדים הכולל בשנתון חושב על פי ממוצע הלידות בניכוי ממוצע פטירות התינוקות לשנה. בשנים 2001-2007 עמד מספר זה על 6869 (ספר הנתונים הסטטיסטיים על הבדואים בנגב, 2010, מרכז רוברט ה. ארנו לחקר החברה הבדואית והתפתחותה)

לפיכך, בכפרים בהם לא קיימים מרכזים לשירותי חינוך נוצרת בעיה במיוחד עבור הילדים בגילאי הגנים; עבור הילדים הרשומים לכיתה א' מספק משרד החינוך הסעות, מה שמביא לאחוזי הרשמה כמעט מלאים למרות המרחק ממרכזי החינוך. לעומת זאת, בגילאים נמוכים יותר הסעת ילדים באוטובוסים אינה בטיחותית, מה שמביא לכך שהורים רבים מתקשים לשלוח את ילדיהם לגנים. כתוצאה מכך אחוז ההרשמה הכולל לגנים נמוך משמעותית.

משיחות שערכנו עם מנהלת מחוז דרום במשרד החינוך, עולה כי למשרד אין כל הסתייגות מפתחת כיתות גנים חדשות בכפרים הבלתי מוכרים, וכי פתיחת גנים חדשים נעשית בהתאם לבקשות מצד המועצות האזוריות. משיחה עם מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית נווה מדבר המספקת שירותי חינוך לתושבי הכפרים הבלתי מוכרים, עולה כי הגשת הבקשות לפתיחת גנים חדשים על ידי המועצה נעשית בכפוף להנחיות משרד הפנים. מצב זה מונע מהמועצה (שיושב הראש שלה ממונה על ידי משרד הפנים, ולא נבחר על ידי התושבים), לפעול למען הצרכים של תושביה, ולקיים הלכה למעשה את היעדים של משרד החינוך.

המציאות הנוכחית בה כ-40% מהאוכלוסייה הערבית הבדואית בנגב בגילאי הגנים אינה זוכה לשירותי חינוך בסיסיים והכרחיים, מובילה להעמקת הפערים החברתיים, פוגעת בסיכוייהם של ילדים אלה להשתלב בעתיד כאזרחים נורמטיביים ושווי הזדמנויות בחברה, ומציבה אותם בפני סיכונים תברואתיים ובטיחותיים רבים. בטווח הארוך, העמקת הפערים פוגעת בכלל האוכלוסייה האזרחית בנגב ובמדינה.

על בסיס מידע זה נבקש להמליץ על שני צעדים:

- א. קיום של בחירות מקומיות במועצות האזוריות נווה מדבר ואל-קסום בהקדם האפשרי, על מנת לאפשר לרשויות החינוך המקומיות לפעול למען האינטרסים של הציבור אותו הן אמורות לשרת.
- ב. קיום הליך תכנוני מזורז במשרד הפנים למען פתיחה של גני ילדים בכפרים הבלתי מוכרים, בהתאם לצרכי האוכלוסייה.

כתיבה: עופר דגן

צרו קשר עם פורום דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי: בטלפון 050-7701118/9, במייל: info@dukium.org

בקרו באתר הארגון: www.dukium.org

המחקר נערך ופורסם בתמיכת האיחוד האירופי

